સ્થિત પ્રજ્ઞના લક્ષણો
(સાંજની પ્રાર્થના)
-: વંદના :-

જેને દિવ્ય સ્તવો વડે સ્તવી રહ્યાં, સુયાગ્નિ વા વાદળાં,
જેનાં મંત્ર પુરાણ શાસ્ત્ર ભજનો, ગાયે ઋષિ વ્યાકુળાં,
યોગી ધ્યાન ધરી જ, સંયમ કરી, જેની કરે ઝંખના,
જેનો પાર ન કોઈયે લહી શક્યાં, તે દેવને વંદના.

શ્રી અર્જુન બોલ્યા :-
સમાધિમાં સ્થિતપ્રજ્ઞ, જાણવો કેમ કેશવ ?
બોલે રહે ફરે કેમ ? મુનિ જે સ્થિર બુધ્ધિનો.....૧

શ્રી ભગવાન બોલ્યા :-
મનની કામના સર્વે છોડીને આત્મામાં જ જે,
રહે સંતુષ્ટ આત્માથી, તે સ્થિતપ્રજ્ઞ જાણવો......૨
દુ:ખે ઉદ્વેગના ચિત્તે, સુખોની ઝંખના ગઈ
ગયા રાગ-ભય ક્રોધ, મુનિ તે સ્થિર બુધ્ધિનો.......૩
આસક્ત નહીં જે ક્યાંય, મળ્યે કાંઈ શુભા શુભ,
ન કરે હર્ષ કે દ્વેષ, તેની પ્રજ્ઞા થઈ સ્થિર..........૪
કાચબો જેમ અંગોને, તેમ જે વિષયો થકી,
સંકેલે ઈન્દ્રિયો પૂર્ણ, તેની પ્રજ્ઞા થઈ સ્થિર.......૫
નિરાહારી શરીરિના, ટળે છે વિષયો છતાં,
રસ રહી જતો તેમાં, તે ટળે પેખતાં પરં ૬
પ્રયત્નમાં રહે તો યે, શાણા એ નર ના હરે,
મનને ઈન્દ્રિયો મસ્ત, વેગથી વિષયો ભણી.........૭

યોગથી તે વશો રાખી, રહેવું મત્પરાયણ,
ઈન્દ્રિયો સંયમે જેની, તેની પ્રજ્ઞા થઈ સ્થિર.........૮
વિષયોનું રહે ધ્યાન, તેમાં આસક્તિ ઉપજે
જન્મે આશક્તિથી કામ,કામથી ક્રોધ નીપજે.........૯
ક્રોધથી મૂઢતા આવે, મૂઢતા સ્મૃતિને હરે,
સ્મૃતિ લોપે બુધ્ધિ નાશ, બુધ્ધિ નાશો વિનાશ છે......૧૦
રાગને દ્વેષ છૂટેલી, ઈન્દ્રિયો વિષયો ગ્રહે
વશો ઈન્દ્રિયો સ્થિરાત્મા જે, તે પામે, પ્રસન્નતા.........૧૧
પામ્યો પ્રસન્નતા તેનાં, દુઃખો સહુ નાશ પામતાં
પ્રામ્યો પ્રસન્નતા તેની, બુધ્ધિ શીઘ્ર બને સ્થિર.........૧૨
અયોગીને નથી બુધ્ધિ, અયોગીને ન ભાવના.
ન ભાવહીન ને શાંતિ, સુખ ક્યાંથી અશાંતને ?..........૧૩
ઈન્દ્રિયો વિષયે દોડે, તે પૂંઠે જે વહે મન.
દેહીની તે હરે બુધ્ધિ, જેમ વા નાવ ને જળે ૧૪
તેથી જેણે બધી રીતે, રક્ષેલી વિષયો થકી,
ઈન્દ્રિયો નિગ્રહે રાખી, તેની પ્રજ્ઞા થઈ સ્થિર............૧૫
નિશા જે સર્વ ભૂતોની, તેમાં જાગ્રત સંયમી,
જેમાં જાગે બધા ભૂતો તે જ્ઞાની મુનિની નિશા............૧૬

સદા ભરતા અચલ પ્રતિષ્ઠા,
સમુદ્રમાં નીર બધા પ્રવેશે.
જેમાં પ્રવેશે સૌ કામ તેમ
તે શાંતિ પામે નહિ કામ કામી..........૧૭

છોડીને કામના સર્વે, ફરે જે નર નિઃસ્પૃહ.

મંગલ મંદિર

મંગલ મંદિર ખોલો,
દયામય મંગલ મંદિર ખોલો
જીવન વન અતિ વેગે વટાવ્યું,
દ્વાર ઉભો શિશુ ભોળો દયામય મંગલ.....
તિમિર ગયું ને જ્યોતિ પ્રકાશ્યો,
શિશુને ઉરમાં લ્યો લ્યો દયામય મંગલ.....
નામ મધુર તમ, રટ્યો નિરંતર,
શિશુ સહ પ્રેમે બોલો દયામય મંગલ.....
દિવ્ય તૃષાતુર આવ્યો બાળક,
પ્રેમે અમી રસ ઢોળો દયામય મંગલ.....

શાંતિ પ્રાર્થના

હે નાથ જોડી હાથ પાયે પ્રેમથી સહુ માંગીએ,
શરણું મળે સાચું તમારું એ હૃદયથી માંગીએ;
જે જીવ આવ્યો આપ પાસે ચરણમાં અપનાવજો.
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો (૧)
વળી કર્મના યોગે કરી જે કુળમાં એ અવતરે,
ત્યાં પૂર્ણ પ્રેમે ઓ પ્રભુજી આપની ભકિત કરે.
લક્ષ ચોર્યાસી બંધનોને લક્ષમાં લઈ કાપજો,
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો. (૨)
સુસંપત્તિ સુવિચાર અને સત્કર્મનો દઈ વારસો
જન્મો જન્મ સત્સંગથી કીરતાર પાર ઉતારજો
આ લોકને પરલોકમાં તમ પ્રેમ રગ રગ વ્યાપજો.
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો (૩)
મળે મોક્ષ કે સુખ સ્વર્ગનાં આશા ઉરે એવી નથી.
ઘો દેહ દુર્લભ માનવીનો ભજન કરવા ભાવથી,
સાચું બતાવી રૂપ શ્રી રણછોડ હૃદયે સ્થાપજો
પરમાત્મા એ આત્માને શાંતિ સાચી આપજો (૪)

હરિ ઓમ તત્સત્

હરિ ॐ તત્સત્ શ્રી નારાયણ તું, પુરુષોત્તમ્ ગુરૂ તું ।
સિધ્ધ-બુધ્ધ તું, સ્કંદ વિનાયક સવિતા પાવક તું ॥
બ્રહ્મ યઝદ તું, યહવ શક્તિતું ઈશુ પિતા પ્રભુ તું ।
રૂદ્ર વિષ્ણુ તું, રામકૃષ્ણ તું, રહીમ તાઓ તું ॥
વાસુદેવ ગો વિશ્વ રૂપ તું, ચિદાનંદ હરિ તું ।
અદ્વિતીય તું, અકાલ નિર્ભય આત્મલિંગ શિવ તું ॥
ॐ તત્સત્ શ્રી નારાયણ તું, પુરુષોત્તમ્ ગુરૂ તું ।

॥ શ્રી હનુમાન ચાલીસા ॥

(દોહા)

શ્રી ગુરુ ચરન સરોજ રજ નિજ મન મુકુરુ સુધારિ; બરનઉં રઘુબર બિમલ જસું જો દાયક ફલ ચારિ.

બુદ્ધિહીન તનુ જાનિકે, સુમિરૌં પવન-કુમાર; બલ બુદ્ધિ બિદ્યા દેહું મોહિ, હરહું કલેસ બિકાર.

(ચૌપાઇ)

જય હનુમાન જ્ઞાન ગુન સાગર, જય કપીસ તિહું લોક ઉજાગર.
રામ દૂત અતુલિત બલ ધામા, અંજનિ - પુત્ર પવનસુત નામા. ૨
મહાબીર બિક્રમ બજરંગી, કુમતિ નિવાર સુમતિ કે સંગી.
કંચન બરન બિરાજ સુબેસા, કાનન કુંડલ કુંચિત કેસા. ૪
હાથ બજ્ર ઔર ધ્વજા બિરાજૈ, કાંધે મૂંજ જનેઊ સાજૈ.
શંકર સુવન કેસરીનંદન, તેજ પ્રતાપ મહા જગ વંદન. ૬
વિદ્યાવાન ગુની અતિ ચાતુર, રામ કાજ કરિબે કો આતુર.
પ્રભુ ચરિત્ર સુનિબે કો રસિયા, રામ લખન સીતા મન બસિયા. ૮
સૂક્ષ્મ રૂપ ધરિ સિયહિં દિખાવા, બિકટ રૂપ ધરિ લંક જલાવા.
ભીમ રૂપ ધરિ અસુર સઁહારે, શ્રી રામચંદ્ર કે કાજ સઁવારે. ૧૦
લાય સજીવન લખન જીયાયે, શ્રી રઘુબીર હરષિ ઉર લાયે.
રઘુપતિ કીન્હીં બહુત બડાઇ, તુમ મમ પ્રિય ભરત સમ ભાઇ. ૧૨
સહસ્ત્ર બદન તુમ્હારો જસ ગાવૈ, અસ કહી શ્રીપતિ કંઠ લગાવૈ.
સનકાદિક બ્રહ્માદિ મુનીસા, નારદ સારદ સહિત અહીસા. ૧૪
યમ કુબેર દિગપાલ જહાં તે, કબિ કોબિદ કહિ સકે કહાં તે.
તુમ ઉપકાર સુગ્રીવહિ કીન્હા, રામ મિલાય રાજ પદ દીન્હા. ૧૬
તુમ્હારો મંત્ર બિભીષન માના, લંકેશ્વર ભયે સબ જગ જાના.
જુગ સહસ્ત્ર જોજન પર ભાનૂ, લીલ્યો તાહિ મધુર ફલ જાનૂ. ૧૮
પ્રભુ મુદ્રિકા મેલિ મુખ માંહીં, જલધિ લાંઘિ ગયે અચરજ નાહીં.
દુર્ગમ કાજ જગત કે જેતે, સુગમ અનુગ્રહ તુમ્હરે તેતે. ૨૦

રામ દુઆરે તુમ રખવારે, હોત ન આજ્ઞા બિનુ પૈસારે.
સબ સુખ લહૈ તુમ્હારી સરના, તુમ રક્ષક કાહુ કો ડરના. ૨૨
અપના તેજ સમ્હારો આપૈ, તીનો લોક હાંકતેં કાંપૈ.
ભૂત પિશાચ નિકટ નહીં આવૈ, મહાબીર જબ નામ સુનાવૈ. ૨૪
નાસે રોગ હરે સબ પીરા, જપત નિરંતર હનુમંત બીરા.
સંકટસે હનુમાન છુડાવૈ, મન કર્મ બચન ધ્યાન જો લાવૈ. ૨૬
સબ પર રામ તપસ્વી રાજા, તિનકે કાજ સકલ તુમ સાજા.
ઔર મનોરથ જો કોઇ લાવૈ, સોઇ અમિત જીવન ફલ પાવૈ. ૨૮
ચારો જુગ પરતાપ તુમ્હારા, હૈ પરસિદ્ધ જગત ઉજીયારા.
સાધુ સંત કે તુમ રખવારે, અસુર નિકંદન રામ દુલારે. ૩૦
અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ કે દાતા, અસ બર દીન જાનકી માતા.
રામ રસાયન તુમ્હરે પાસા, સદા રહો રઘુપતિ કે દાસા. ૩૨
તુમ્હરે ભજન રામ કો પાવૈ, જનમ જનમ કે દુઃખ બિસરાવૈ.
અંત કાલ રઘુબર પુર જાઈ, જહાઁ જન્મ હરિ-ભક્ત કહાઇ. ૩૪
ઔર દેવતા ચિત્ત ન ધરઈ, હનુમંત સેઇ સર્વ સુખ કરઇ.
સંકટ કટૈ મિટૈ સબ પીરા, જો સુમિરૈ હનુમંત બલબીરા. ૩૬
જૈ જૈ જૈ હનુમંત ગુંસાઇ, કૃપા કરહુ ગુરુ દેવ કી નાઇ.
જો સતબાર પાઠ કર કોઇ, છુટહિ બંદિ મહા સુખ હોઇ. ૩૮
જો યહ પઢૈ હનુમાન ચાલીસા, હોય સિદ્ધિ સાખી ગૌરીસા.
તુલસીદાસ સદા હરિ ચેરા, કીજે નાથ હૃદય મહઁ ડેરા. ૪૦

દોહા

પવનતનય સંકટ હરન, મંગલ મૂર્તિ રૂપ, ।
રામ લખન સીતા સહિત, હૃદય બસહુ સુર ભૂપ. ॥

સિયાવર રામચંદ્રકી જય   પવનસુત હનુમાનકી જય

शान्तिपाठ - Śhānti Paṭh Prayer for peace in the Universe-

ॐ द्यौ: शान्तिरन्तरिक्षं शान्ति:
प्रथवी शान्तिराप: शान्तिरोषधय: शान्ति: ।
वनस्पतय: शान्तिर्विश्वेदेवा: शान्तिर्ब्रह्म शान्ति:
सर्वं शान्ति: शान्तिरेव शान्ति: ।
सा मा शान्तिरेधि ।।

OM Dyauḥ Śhānti Rantarikṣhaṁ Śhāntiḥ
Pṛithavī Śhānti Rāpaḥ Śhānti Roṣhadhayaḥ Śhāntiḥ.
Vanaspatayaḥ Śhāntirviśhve Devāḥ Śhāntir Brahma Śhantiḥ
Sarvaṁ Śhāntiḥ Śhānti Reva Śhāntiḥ
Sā Mā Śhānti Redhi

OM. May there be peace in heaven. May there be peace in the sky.
May there be peace on earth. May there be peace in the water.
May there be peace in the plants. May there be peace in the trees.
May there be peace in the Gods. May there be peace in the Creator.
May there be peace in all. May that peace, real peace, be mine (ours).

NIRVĀṆASḤAṬKAM (Six Verses on Nirvāṇa)

Mano buddyahankāra chittāni nāhaṁ
Na cha śhrotra jihve na cha ghrāṇa netre
Na cha vyoma bhūmirna tejo na vāyus-
Chidānanda rūpaḥ Śhivo-haṁ Śhivo-ham

Na cha prāṇa saṅjño na vai pancha vāyu-rna
Vā sapta dhāturna vā pancha koshāḥ
Na vākpāṇipādam na chopastha pāyū
Chidānanda rūpaḥ Śhivo-haṁ Śhivo-ham

Na me dveṣha rāgau na me lobhamohau
Na me vai mado naiva mātsarya bhāvaḥ
Na dharmo na chārtho na kāmo na mokshas-
Chidānanda rūpaḥ Śhivo-haṁ Śhivo-ham

Na puṇyaṁ na pāpaṁ na saukhyaṁ na duḥkhaṁ
Na mantro na tīrthaṁ na vedā na yajñāḥ
Ahaṁ bhojanaṁ naiva bhojyaṁ na bhoktā
Chidānanda rūpaḥ Śhivo-haṁ Śhivo-ham

Na mṛityurna śhaṅkā na me jāti bhedaḥ
Pitā naiva me naiva mātā na janma
Na bandhurna mitraṃ gurur naiva shiṣhyas-
Chidānanda rūpaḥ Śhivo-haṁ Śhivo-ham

Ahaṁ nirvikalpo nirākāra rūpo
Vibhut-vāchha sarvatra sarvendriyāṇām
Na chā saṅgataṁ naiva muktirna meyas-
Chidānanda rūpaḥ Śhivo-haṁ Śhivo-ham

I am not mind, intellect, thought, or ego; not hearing, taste, smelling or sight: not ether or earth, fire or air. I am the soul of Knowledge and Bliss–I am Shiva. I am Shiva.

I am not that which is called prana, nor the five vital airs; not the seven components of the body nor the five sheaths; nor the five organs of action. I am the soul of Knowledge and Bliss–I am Shiva. I am Shiva.

I have no aversion or clinging, greed or delusion; no envy or pride, duty or purpose; no desire, no freedom. I am the soul of Knowledge and Bliss–I am Shiva. I am Shiva.

I am not virtue or vice, not pleasure or pain; not sacred word or pilgrimage, not Veda or sacrifice; I am not enjoying, enjoyable, or enjoyer. I am the soul of Knowledge and Bliss–I am Shiva. I am Shiva.

I have no death or fear, no distinction of caste; no fathe no mother, no birth; no friend or relation, no master or disciple. I am the soul of Knowledge and Bliss–I am Shiva. I am Shiva.

I am changeless, formless, and through all-pervadingness omnipresent; I am not touched by attachment of senses; I am not freedom nor knowable. I am the soul of Knowledge and Bliss–I am Shiva. I am Shiva.

Translation from "Altar Flowers", Advaita Ashram, Calcutta, India.

निर्वाणषट्कम्

मनोबुद्ध्यहङ्कारचित्तानि नाहं
न च श्रोत्रजिह्वे न च घ्राणनेत्रे ।
न च व्योम भूमिर्न तेजो न वायु-
श्चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहम् ॥१॥

न च प्राणसंज्ञो न वै पञ्चवायु-
र्न वा सप्तधातुर्न वा पञ्चकोशाः ।
न वाक्पाणिपादं न चोपस्थपायू
चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहम् ॥२॥

न मे द्वेषरागौ न मे लोभमोहौ
न मे वै मदो नैव मात्सर्यभावः ।
न धर्मो न चार्थो न कामो न मोक्ष-
श्चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहम् ॥३॥

254

न पुण्यं न पापं न सौख्यं न दुःखं.
न मन्त्रो न तीर्थं न वेदा न यज्ञाः ।
अहं भोजनं नैव भोज्यं न भोक्ता
चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहम् ॥४॥

न मृत्युर्न शङ्का न मे जातिभेदः
पिता नैव मे नैव माता न जन्म ।
न बन्धुर्न मित्रं गुरुर्नैव शिष्य-
श्चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहम् ॥५॥

अहंनिर्विकल्पो निराकाररूपो
विभुत्वाच्च सर्वत्र सर्वेन्द्रियाणाम् ।
न चासङ्गतं नैव मुक्तिर्न मेय-
श्चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहम् ॥६ ॥

Copyright 1989 by: Sri Rama · Box 2550 · Santa Cruz · CA 95063